

نان، اسلحه محترکان در میانه اشغال

۲۵ تیر ۱۴۰۵ ساعت ۱۷:۲۳

در روزهایی که تهران زیر پای قشون روس، انگلیس و آمریکا می‌لرزید، نوع دیگری از جنگ در انبارهای غله در جریان بود. در حالی که متفقین انگشت اتهام را به سمت مردم می‌گرفتند، سودجویان داخلی با انبار کردن گندم و سفته‌بازی بر سر قوت لایموت مردم، عملاً به قحطی دامن زدند. این گزارش به سراغ سال‌های تلخ ۱۳۲۱ می‌رود؛ دورانی که قوانین روی کاغذ ماندند و انحصار نان، جان مردم را به بازی گرفت.

یکی از مهم‌ترین اتفاق‌هایی که در طول جنگ جهانی دوم باعث افزایش بحران و تشدید آن در کشور شد، احتکار بود؛ رفتاری که به نظر می‌آید به جامعه‌شناسی مردم ایران مربوط می‌شود و به‌عنوان یک مساله اساسی تا به امروز نیز ادامه پیدا کرده است. چراکه در هر زمان که کشور با یک بحران مواجه می‌شود مساله احتکار مواد غذایی خودنمایی می‌کند. به هر ترتیب گذشته از این صحبت‌ها احتکار مواد غذایی به خصوص گندم در طول جنگ جهانی دوم به وسیله برخی افراد سودجو و فرصت‌طلب انجام شد و قحطی را سخت‌تر کرد زیرا کمبود غله و حضور نیروهای متفقین در ایران باعث شد تا برخی از کشاورزان و ملاکان به امید فروش اجناس خود با قیمتی بالاتر، دست به احتکار و انبار کردن کالاهای خود بزنند و در این شرایط تاجران سودجو نیز به‌صورت گسترده به احتکار غله پرداختند و محترکان و سفته‌بازان که در میان مقامات دولتی نیز وجود داشتند دست به معاملات غیرمجازی روی گندم زدند. این چنین بود که ذخیره غله از طرف دولت به خصوص در تهران کم شد و کشاورزان خرده‌پا نیز مقدار زیادی از محصول خود را سه برابر قیمت خرید دولت به محترکان بزرگ فروختند. به این ترتیب دولت نمی‌توانست گندم کافی ذخیره کند. متفقین اگرچه می‌گفتند علت اصلی بحران محترکان هستند و نخست‌وزیر انگلیس علت اصلی را محترکان می‌داند. اما علت اصلی خود نیروهای متفقین بودند که این چنین شرایطی برای ایران رقم زده بودند. مهدی قلی‌خان هدایت (مخبرالسلطنه) در کتاب خاطرات و خطرات می‌نویسد: «در تهران قشون روس یک طرف، قشون انگلیس یک طرف، قشون آمریکا بین ۲، ۳ هزار نفر لهستانی، غالب با دست خالی وارد تهران شدند.» در چنین شرایطی و اگرچه در اسفند ۱۳۲۱ خورشیدی مجلس شورای ملی قوانینی برای منع احتکار غلات و مواد غذایی در تهران وضع کرد اما ساز و کارهای عملی برای چنین موضوعی وجود نداشت. از اطراف کشور خبر می‌رسید عده‌ای از سودجویان نوعی انحصار بر نان اعمال کرده‌اند.

منبع: ذوقی، ایرج، ایران و قدرت‌های بزرگ در جنگ جهانی دوم، تهران، نشر پازنگ، ۱۳۶۷، ص ۱۲۳

آدرس مطلب :

<https://www.cafetarikh.com/news/۵۰۳۶۱/ناز-اسلحه-محتكر-از-ميانه-اشغال>